

PEDRO CALDERON BARCARENGORI

KANTACHOA.

(COMPOSICION SEÑALADA CON MENCIÓN HONORÍFICA EN EL CONCURSO
ABIERTO POR EL EXCMO. AYUNTAMIENTO DE SAN SEBASTIAN.)

Kantu berri bat eskatuzten dit
Barrendik nere biotzak,
Pedro Calderon Barcarengori
Kantatzeko alabanzak:
Ikaratua itz-neurtutzalle
Jainkozko onen izen utsak,
Mutua banintz bezela ez dit
Itzik egin nai mingaña.

Biotza ere izoztua ta
Zentzua berriz illuna,
¿Ez dezake izan esango dedan
Guziak oritasuna,
Aski ezpada Demostenesek
Izandu zuen mingana
Gizon ospatsu onen omenak
Ondo kantatzeko diña?

¿Ez da izango nere talentu
Laburrarentzako gaitza
Gizon jakintsu onen berriak
Ematea ondo, sisa;
Liburutegi ugarietan
Irakortzen badabilta
Gizon erneak urte askotan
Ikasten aren bizitza?

Izkuntz guzien ama dalako
Gure euskera ederra,
Eta zenbaten ustean baita
Mundu au bera ainbat zarra,
Iruditu zait, nere burua
Ez izan arren azkarra,
Bear dedala jolas bat esan
Utzita alde bat bildurra.

¡Atozte, bada, atozte, Musak!
Arkituzten naiz premian;
Jarri zaitzte, gazte alaiak,
Nere ingurumarian;
Aska zazute nere mingaña,
Berotu biotza abian,
Zentzua ere argitu, zerbait
Mintzatutzeko zorian.

Diran egazti danen artean
Arranoa dan bezela,
Amabost urte baño geiago
Oraindik etzituela,
Egaatu zuen mundu guziak
Begiratuzten ziola,
Bere kopeta koru ederrez
Ingurutua zuela.

Gaztetandikan odairatu zan¹
Aren ziadi² aundia
Zaitzaroraño laja gaberik
Gogargi³ arrigarria:
¿Nola diteke ordea esan
Zala aren etorkia
Munduan baldin ezpadu izan
Iñork ark beziñ argia?

Larogei ta bat urtetaraño
Etzan lanetik gelditu;
Milla ta ainbeste ziran zatiak
Zituenak izkribitu;

(1) Se remontó.

(2) Ingenio.

(3) Inspiracion.

Oen guzien iritziak ¿nork
Geldiro emango ditu,
Urte askocho, ondo ikasten
Iragotzen ezpaditu?

Berrogei urte oso irago
Zituen iskribitutzen
Sakramentuen jostakindeak¹
Obetoago paratzen:
Oen gañeko eginbidetan
¿Nola duen erakusten,
Apaiz koplari biotz-biguñaak
Jainkozko musa zuzentxen!

Iduripenik aberatsena,²
Biotza chit berotua,
Fede ta beste eliz-gauzetan
Ondocho eskolatuá,
Etzan arentzat gauza gaitzikan
Paratzeko Jaungoikua
Jakintsu eta jakiñezaen
Begietan goititua.

Gure fedeko misterioak
Oso goiti alchatzeko
Egin zituen komedi³ edo
Dostirudi eder asko:
Miragarriak dira, egiñak;
Batez ere guretzako,
Konsagra ezkeru, dagola Cristo
Ogian, erakusteko.

¿Nork ark bezela esan ordea
Adieragoiren bitartez⁴
Aditzalle erne eta nagiai
Adierazitzeko errez,
Jainko biziren Semeak guri
Azken Apariren bidez,
Gorputz, odol ta Jainkotasuna
Utzi zizkigula amarez?

Arrigarria ikusten baita
Apaiz komedi-aslea⁵
Bere biotza otsareaz ta
Goratzapenez betea⁶

(1) Autos sacramentales.

(2) La mas rica fantasia.

(3) Drama.

(4) Por medio de la alegoría.

(5) Dramaturgo.

(6) Lleno de entusiasmo y elevación.

Guri zabaltzen digun orduan
Mundu ontako atea
Ikus dezagun jaiotzetikan
Itzerañoko bidea!

Ibar ontako zorian danak
Dizkigu ilruserazten
Yola diraden ustekabetan
Ezerezean biurtzen:
Ez da aberatsik, ez beartsurik
Ark ez duenik paratzen
Bizitz onetan bakoitzak bere
Antza egoki egiten.

Edertasuna ta zurtasuna,
Nekazaria eta aurrea,
Ez du lajatzten mundu ontako
Biltokian bat bakarra;
Denai dizkie erakutsitzen
¿Zer idurimen azkarra!
Giza-bizitzak ibiltzen duen
Bidea dala laburra.

Baña Orfeo, mundu au egin
Zuen Ura iruditzen,
Adieragoiren bidez ¿nor ez da
Oso ta oro arritzen,
Egille goien aren itz utsak
Ezerezetik sortutzen
Ujolde baten gisa argia
Ausarki dala irteten:

Lurra ta urak berezi eta
Landare danak jaiotzen ;
Abera mota guziak ere
Dirala bizierazten?...
¿Zeñen ederra egin-berria
Digun mundua agertzen
Ber bere lira otseziakin
Duelarik kantatutzen!

Baña besterik ikuserazten
Digu aguro mundua
Gaiztakeria sortzen dalako
Bere biziko nastua:
Aren argia Adan ta Evaren
Pekatuak illundua:
Zoriontasun osoren partez
Sekulako ondatua.

Eroritzen da zeruetatik
Aingeru urgullutsua,
Eta espiritu ura egiñik
Illunpe danen burua,
Eramaten du gizatasuna
Kutiziak lagundua,
Inpernura, non arkitzen baita
Gaizto guzien lekua.

Gizondearen¹ Salbatzalleak
Ber bera gizon egiñik,
Gurutz-mendiko² zur Santu artan
Bere bizia emanik,
Duen podore guzaldunaz
Illunpetan barrendurik,
Salbatzen du ura, bere burua
Sakramentuan³ pararik.

¿Nola ordea, ikuserazi
Nola, edertasun danak,
Aren liburu ugaritsuak
Ain sari dakarzkitenak,
Badirurite belar ertzera
Zizkiola esan Jaunak?
Guchi izango dirala nago
Kontatzeko gai diranak.

Baña ark egin zuen komedi
Oberena, eta gaitza,
Komedi illezkor, goitandiren⁴ au
Da «Bizitza da ametsa»
Marboillik⁵ ichi eta lodiren
Tartean an doa aisa,
Eragozketak garaitu eta
Dana da arentzat erreza.

Jaungoikoaren podoreak an
Ditu paratzen pakean,
Ikuseziñik alkar dabilzan
Lenmenak⁶ mundu berrian:
Alabanza ta onra diote
Etsaitasunen ordean
Kantatzen danak izan liteken
Erarik ederrenean.

(1) De la humanidad.

(2) Del Calvario.

(3) De la Eucaristia. (tácito.)

(4) Sublime.

(5) Horizontes.

(6) Loselementos.

Gizon agertzen da mundu ontan
Arzulo illun tartean
Bere gorputza estalirikan
Abera larru batean;
Argi egiten dio Doaiak
Ederkiro istantean,
Argizuzia daramalarik
Esku polit politean.

Ikusitzen du bere burua
Gizonak paradisuán,
Aunditasuna eta argiera
Dituela inguruan:
Alchatutzen da urgullutsua,
Amiltzen da inpernuan,
Itzaltzen da Doaiak zuen
Argizuzia orduan.

Alper alperrik eskatutzen du
Gizonak zerbait laguntza,
Orduanche du ezagututzen
Munduan dala bizitza
Eziraunkorra,¹ doakabea
Ta gañera ezereza:
Burniz lotua, larruz jantzia,
Berriro du lengo antza.

Baña gizonaz urrikaltzen da
Jainkozko jakinduria,
Ikusirikan duela ziñez
Biotzean errukia:
Ari katea kendu ta bere
Buruari ezarria,
Arkitutzen da ura zegoen
Leku berean jarria.

Menderatuak arkitzen dira
Itzala ta Pekatua,
Zeñak datozen ariñ iltzera
Gizon Erredimitua.
Lenmenak berriz onen mendeán,
Kulpaz ere garbitua,
Aingeruakin batean ona
Egiten duen ojua.

¿Jainkoak izan beza gloria
Zeru eder urdiñean,
Eta pakea gizonak emen
Negar malkozko lurrean!

(1) Inestable.

¿Zer grazi ona zar erazteko
Biotzik epelenean
Jaungoikoaren misterioak
Jostatzen clan bitartean!...

Ez det nik uste baidala iñon
Pintzelik ainbestekorik
Beren kolore ederren aek
Trebekiro alkarturik,
Onen lanbide arrigarriai
Antza emango dienik,
Ez atzerrian, ez ere echean,
Ala zarrik non gazterik.

¿Ote da soñu-konpontzalle ta
Bolin¹ jotzalle abillik,
Ain guchi ere eztarri leun
Errechinol antzekorik
Aren otsezti gozatsu aek
Kantatuko dituenik?
Zeruetako angeruhoak
Dezateke bakarchorik.

¿Zer esango det bada orain nik
Apaiz onen alabazan?
Paregabeko itz-neurtutzalle
Doagarai² onen onran,
Gure izkuntza ederrak ere
Bigarren eunte onetan,
Dierri danak egiten dion
Pestan partu artu dezan?

Mundu guziak dionez zala
Feniz komedigillea:
Ikas-oletan³ ematen ziran
Sari guzien jabea:
Arengandikan ikas zutela
Dostirudiko bidea
Ziadirikan ugarietak,⁴
Iñon etzalako ohea.

Aren iskribu miragarriak
Egoki besteratuak,
Daudela denak bazter danetan
Ausarkiro banatuak,

- (1) Instrumento músico.
- (2) Insigne.
- (3) En las academias.
- (4) Los mas fecundos ingenios.

Bere edertasun paregabeak
Ikasteko, jakintsuak
Ez dezake esan besterik nere
Luma gaizki zorroztuak,¹

Ezpada zala itz-neurtutzalle
Abill danetan lenena: ²
Bere denboran izandu ziran
Lumarik begirunena;³
Itz aberatsa, mingaiñ garbia,
Biotzikan oberena,
Besteren lana, askok bezela,
Pozoituko etzuen.

Baña ¿nork daki nolakoa zan
Aren etorki aundia,
Izanik Musa guzien aita,
Biltoki danen argia,
Parnaso eziñ irichi zuten
Koplarien gidaria?
¿Nork emango du, diot berriro,
Ongi onen iritzia?

Ez dezaket nik beintzatiñondik,
Ez da gai nere zentzua:
Girlandacho au bakar bakarrik,
Euskal-errian bildua,
Eskentzen diot zispiroz dagon
Aritz lorez apaindua:
Artuko aldit, ez egon arren
Lora ederrez eotua.

 LAUDIO DE TAEGUI.

- (1) Pluma tosca.
- (2) Principe.
- (3) La pluma mas cortés.